

**ခ့ၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး
ကီၢ်သူလုၤ**

www.knuhq.org

**ခ့ၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢအလံာ်ဟ့ၣ်ယုာ်ဆူ
ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢအမုၢ်နံၤပဲၤထီၣ်(၇၅)နံၣ်**

မုၢ်နံၤ...လါယုၤလံ(၁၆)သီ ၂၀၂၂နံၣ်

တနံၤအံၤ မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိသုာ်ထီၣ် **ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO)** ဆၢက့ၤအလီၢ် (၇၅)ဝိတဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲနံၤအံၤ ပဲခ့ၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ, လီၢ်ခၢၣ်သး ပဆၢဂ့ၤ ဆၢဝါဘၣ် **ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO)** ခိၣ်န့ၢ်, ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ ခိၣ်န့ၢ်, သိၣ်န့ၢ် မ့ၣ်ခ့ၢ် ဒီးကညီထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ် လၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပဲ ကညီဒီကလုာ် အတၢ်ဂဲၤလိာ် ကိးနီၢ်ဂၤဖဲးလၢ မံသုကပူၤဖျဲးဒီး န့ၣ်ဒါ အတၢ်ကူၣ် အၢကူၣ်သီ, တၢ်တတၢ် တနါကိးအက့ၢ်အဂီၤဖဲး ဒီးနၢၤန့ၣ်နၢၤဒါ, မၤန့ၢ်အိၣ်ကဲန့ၣ်တက့ၢ်.

အဲၣ်ကလုာ်ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ, ခိၣ်န့ၢ်, သိၣ်န့ၢ်ဒီးကညီဖိခဲလၢာ်သ့ၣ်သုစၢၤ...

ကညီကလုာ် တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ အတၢ်လဲၤခိဖျိ, ယပၣ်အစိၤ ၁၉၄၂ တုၤ ၁၉၄၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တ့ၢ်ဝဲဒၣ်ဒီး ကလုာ်တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်, တၢ်ခွဲၣ်န့ၣ်သဝီဒီး တၢ်မၤအၢမၤသီ, တၢ် မၤသံမၤဝီတဖၣ်အယိ ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲ ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ ဂဲၤလိာ်ဝဲဒၣ်လၢ ကညီထံကီၢ် အဂီၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤထံရှၢကီၢ်သး တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အဖိခိၣ် ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ ခိၣ်န့ၢ်တဖၣ် ထံၣ်ဝဲဒၣ်, အလီၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ်ကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ ကညီပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢလၢ, ကဒိတဒါဝဲဒၣ် ကညီကလုာ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်တဖၣ် အသးသမူ, အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် ဒီးကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ ထံရှၢကီၢ်သးအတၢ်ဂဲၤလိာ်အယိ ဖဲ ၁၉၄၇ နံၣ်လါယုၤလံ (၁၆) သီန့ၣ် ကညီဒီကလုာ် စာဖိုဉ်ကရၢ, ကရၢကရိထီၣ်ဝဲဒၣ် ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိထီၣ် ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢလၢ လီၢ်ခၢၣ်သးအပတီၢ်ဝံၤ တကတီၢ်ယီ, တၢ်ကရၢကရိထီၣ် ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢတဖၣ်ဆူ ကီၢ်ရှ့ၣ်, ကီၢ်ဆၣ် ကညီန့ၣ်သဝီတဖၣ်လၢ ကီၢ်ဒိဘုၣ်, တၢ်လီၢ်အါတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢ တၢ်ကရၢကရိထီၣ်ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ တုၤစုကဝဲၤတၢ်ပၢ်ဆၢစးထီၣ်, ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဝဲဒၣ်ဒီး ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရၢ တပယုၢ်ယီတုၤကတီၢ် အံၤန့ၣ်လီၤ. ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ ခိၣ်န့ၢ်သိၣ်န့ၢ်တဖၣ် ဒ်တၢ်ကရၢကရိ ဟ့ၣ်လီၤမူဒါအသိး, မၤဝဲဒၣ် သုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအတၢ်မၤ, တၢ်သိၣ်တၢ်သီအတၢ်ဒိၣ်စိအဂီၢ် သဲစးဂ့ၢ်ဝီအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ တဖၣ်ဒီး ထံဖိကမ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ် တၢ်မၤတဖၣ် ဒ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်, ဟ့ၣ်လီၤအီၤအသိး ဒိတကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဲဒါကလုာ်ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ၊ ခိာ်နာ်၊ သိာ်နူဒီးကညီဖိခဲလၢာ်သ့သ့ဒေ...

ဒီပမ့ၢ်ပုၤတကလုာ်အသိး ပသးအိာ်အိာ်မူဒ်ပုၤတကလုာ်အသိး ဒီးပတၢ်အိာ်မူ ကလဲၤထီာ်လဲၤထီာ်ဒ်ပုၤကလုာ်ဂၤတဖၣ် လၢတၢ်ကိးကပၤဒဲးအဂီၢ်န့ၣ် အလီၢ်အိာ်လၢပပုၤကလုာ်တဖၣ် ကဘၣ်အိာ်ဒီးတၢ်အိာ်မူအတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤ၊ တၢ်ထဲသိးတုၤသိးဒီးတၢ်စံာ်ညိာ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအဂီၢ် ကညီဒီကလုာ် ခိာ်နာ်တဖၣ် ထီာ်ဘိာ်ဝဲထံနီၤဖးဝဲ ထံရှၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်အိာ်သး ဒီးပၤလီၤဝဲထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်တိာ်က့ၣ်ကျဲၤခိာ်သ့ၣ် ဒီးတၢ်တိာ်က့ၣ်ကျဲၤတဖၣ် လၢအဖိးမံလိာ်အသးဒီး စီၤဆၢကတီၢ် အတၢ်အိာ်သး တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ် ဒီးဂဲၤလိာ်မၤဖျါထီာ်ဝဲ အမိၢ်လံာ်မိၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလၢပုၤကညီဖိအထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိတၢ်ဂဲၤလိာ်အပူၤ, ဒ်ခ့ၣ်အဲာ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖိာ်ကရၢ အထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်တိာ်ခိာ်ရိာ်ခဲ ဒီးတၢ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲၤအသိး **ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ** အိာ်ဆၢထၢာ်တ့ၢ်ဝဲ ဂၢ်ဂၢ်ကျၢၤကျၢၤ တုၤမုၢ်မဆါတနံၤအံၤ ဒီးဂဲၤလိာ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထုာ်ဖျဲးသးမုၢ်ဒိာ်လၢသးဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤဒီးတၢ်ဒိတဒၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဲဒါကလုာ်ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ၊ ခိာ်နာ်၊ သိာ်နူ ဒီး ကညီဖိခဲလၢာ်သ့သ့ဒေ...

ကတီၢ်အံၤ တၢ်ပၢ်ဆၢ အတၢ်ဂဲၤလိာ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢခဲာ်ခဲာ်ဒီးထံရှၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်အိာ်သး လၢအတၢ်ဒီး ပထံရှၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်အိာ်ဆၢထၢာ်, ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်လဲၤကျဲၤ ဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဒုာ်ပဒါလၢ ပဘၣ်ကွၢ်ဆၢခဲာ်ခဲာ်အီၤလၢ ပတၢ်စံာ်စိၤတဲာ်စိၤဒိတကတီၢ် လၢအမ့ၢ်ကလုာ်ဒိာ်စိသနူ သးမိၤစိရိၤကရၢတဖၣ်ပံးန့ၣ်ဆူာ်ထံကီၢ်တၢ်စိကမိၤဒီးပၤဖျါထီာ်အသးလၢအထီၤဒါဝဲပကညီကလုာ်ဒီးကလုာ်န့ၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်မိာ်န့ၣ်သးလီ, ထံကီၢ်ဒိတဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ် အတၢ်သးလီလၢအမ့ၢ်, တၢ်သဘျၢ, တၢ်ထဲသိးတုၤသိး ဒီးတၢ်စံာ်ညိာ်ပၤသး လၢအမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ထီာ်ထံကီၢ်လၢ အသ့ၣ်လီၤအသးလၢ ဝဲဒ်ဒရၢာ်ဒ်ခိာ်မိာ်ကရၢခိာ်သနူအဂီၢ်ထံးအဖိခိာ်န့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤ ကလုာ်န့ၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ် ထီၤဒါဝဲသး ကရၢ အတၢ်ပံးန့ၣ်ဆူာ် ထံကီၢ်တၢ်စိကမိၤ လၢကျဲၤအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ထံရှၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်အိာ်သးဒ်သိးအံၤ အဆၢကတီၢ်, အလီၢ်အိာ်လၢ ပကဘၣ်ဖိာ်လိာ်စုမၤသကိးတၢ်ဒီး ကရၢကရၢခဲလၢာ်, လၢအထံရှၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိ ဒ်သိးဒီးပုၤတဖၣ်ဒီး ငှးလီၤပီၢ်ကွၢ် ကလုာ်ဒိာ်စိသနူ, သးမိၤစိရိၤတဖၣ် လၢအမ့ၢ် ကညီကလုာ်အတၢ်စံာ်စိၤတဲာ်စိၤ အဒုာ်အဒါအံၤန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ယီ တၢ်ဂဲၤလိာ်မၤလၢပုၤတၢ်မၤမူဒါအပူၤ အလီၢ်အိာ်ဝဲဒ်လၢ ကညီဒီကလုာ်ဂၤသးကရၢ ခိာ်နာ် သိာ်နူခဲလၢာ်တဖၣ်, ဒ်ခိာ်နာ်တဖၣ် တၢ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲၤဒီး ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်တိာ်ခိာ်ရိာ်ခဲအသိး ကလူၤပိာ်မၤထွဲဝဲဒ်ဒီး မၤလၢပုၤ ပပုၤကလုာ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိ အတၢ်မုၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ, မံပကအိာ်ဒီးတၢ်ပၢ်ဆၢအသးသဒုာ် ဒီးထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သးခူတလုာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကတီၢ်အံၤပတတုၤထီာ်ဘးဒီးဆူ ပထံရှၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိဒီးဘၣ်. ပကဘၣ်ပာ်ဖိာ်ထီာ်ပသး, ဂဲၤလိာ်သကိးအီၤဆူညါ အိာ်ဒီးတၢ်နာ်ပၢ်လိာ်သးအတၢ်မၤသကိး, တၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိတမံၤယီ တုၤပပုၤကလုာ်အတၢ်မုၢ်လၢ ဒီးအတၢ်မိာ်န့ၣ်သးလီ လၢပုၤဝဲတစုန့ၣ်လီၤ. ပကညီကလုာ် ယုာ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်ခဲလၢာ် ကထုာ်ဖျဲးထီာ်ဝဲဒ်လၢ ပုၤပၤဆူာ်ပၤစိးတၢ်, အတၢ်မၤတရီတပါ, အတၢ်မၤသံမၤဝီ, တၢ်ခွဲာ်န့ၣ်သဝီဒီး အိာ်ဒီးသးသမူဒီးစုလီၢ်ခိာ်ခိာ် အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤအဂီၢ်န့ၣ် မံပကဂဲၤလိာ်သကိးပဝဲ နူဒီးယုာ်ယုာ် တုၤလၢကညီဒီကလုာ်အထံရှၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်ပညိာ်ကွၢ်စိ ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၢ်တဖၣ် အတၢ်မုၢ်လၢ လၢထီာ်ပုၤထီာ်ဝဲတစုန့ၣ် မ့ၢ်ပတၢ်မုၢ်လၢ, တၢ်ဆၢဂုၤဆၢဝါဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဆိာ်ထွဲန့ၣ်လီၤ.

**ခ့ၣ်အဲာ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စၢ်ဖိာ်ကရၢ
လီၢ်ခါးသး**